

Maswali 1 mpaka 15.

Soma vifungu vifuatavyo. Vina nafasi 1 mpaka 15. Kwa kila nafasi umepewa majibu manne hapo. Chagua jibu lifaalo zaidi kati ya yale uliyopewa.

Kilimo ni sekta muhimu 1. Baada ya mimea kuchipuka, mkulima hana budi 2 ili kuikinga dhidi ya magugu na vimelea vingine ambavyo 3 vikawa hatari kwa mimea. 4 pia huendelezwa katika sehemu nyingine. Wanyama hawa huogeshwa ndani ya 5 ili kuwaua wadudu waharibifu. Kilimo kikiendelezwa sehemu za mashambani tutapunguza 6 mijini wa watu wanaotafuta kazi. Vijana wanaokipuuza kilimo watiwe 7 kuzistawisha sehemu zao.

1. A. kati ya nchi B. katika nchini C. katika nchi D. kati ya nchini
2. A. kuipogoa B. kuipalilia C. kuipura D. kuipulizia
3. A. huja B. vimekuja C. vimeenda D. huenda
4. A. Ufugaji B. Ufungaji C. Uwekaji D. Uwekezaji
5. A. vidimbwi B. majosho C. mito D. maziwa
6. A. uhamaji B. uhamishaji C. uhamishwaji D. uhamiaji
7. A. hima B. hamnazo C. shime D. kapuni

Msichana alikuwa amechoshwa na vitimbi vya kasri 8 shangazi yake ambaye alikuwa amemtoa kijijini kuja kumpeleka shule. 9 alikuwa na nia ya kumfanya 10. Hakujuua amlaumu shangazi yake huyu, 11 majaliwa 12 wazazi wake na kumwacha yatima. Alikumbuka jinsi 13 na matumaini ya kusoma kwa bidii ili kuiokoa jamii 14 kutokana na umaskini 15 hali zao.

8. A. la B. ya C. mwa D. kwa
9. A. Naam B. Ndio C. Maadamu D. Kumbe
10. A. kitwana B. kijakazi C. kuli D. kaimu
11. A. ila B. wala C. au D. lau
12. A. aliyewachukua B. aliwachukua C. yaliwachukua D. yaliyowachukua
13. A. alivyokuwa B. aliyekuwa C. aliyokuwa D. alipokuwa
14. A. zake B. wake C. yake D. lake
15. A. ulioizorotesha B. ulioizorotesha C. ulioizorotesha D. uliolizorotesha

Kutoka swali la 16 mpaka 30, chagua jibu lililo sahihi.

16. Ni tashbihi ipi inayoafikiana na maelezo:
"Kutokeza na kuendelea vizuri kwa haraka"?

- A. Chipuka kama majani
- B. Chanua kama waridi
- C. Chanua kama mgomba
- D. Chipuka kama uyoga

17. Kitenzi nawa katika kauli ya kutendesha ni:

- A. nawika
- B. nawia
- C. navya
- D. nawishwa

18. Chagua wingi wa:

Baharia huyu hodari ni mgeni huku kwangu.

- A. Baharia hawa hodari ni wageni huku kwetu.
- B. Mabaharia hawa hodari ni wageni huku kwetu.
- C. Mabaharia hawa hodari ni wageni huku kwangu.
- D. Baharia hawa hodari ni wageni huku kwangu.

19. Chagua maneno ambayo yote ni **vihisishi**.

- A. Ala, Ee, Wee, Lo
- B. Vile, Lo, Simile, Mashalla
- C. Jamani, Huree, Ingawa, Isipokuwa
- D. Vyema, Ila, Inshalla, Aaa

20. Chagua sentensi iliyo na kivumishi cha sifa.

- A. Mwanafunzi ameandika insha nyingine.
- B. Daktari amewatibu wagonjwa watatu.
- C. Mpishi amepika chakula kibichi.
- D. Mtoto yule anaweza kukimbia.

21. Chagua jibu ambalo ni **nomino ya dhahania**.

- A. Wayo
- B. Umati
- C. Mate
- D. Wema

22. Salamu "Alamsiki" hujibiwaaje?

- A. Bi nuru
- B. Subahalkheri
- C. Salama
- D. Masalkheri

23. Chagua usemi halisi wa:

Mwalimu aliwauliza kama wangeandika insha siku hiyo jioni.

- A. "Mtaandika insha kesho jioni?"
Mwalimu aliwauliza.
- B. "Kesho jioni mngeandika insha?"
Mwalimu aliwauliza.
- C. "Mtaandika insha leo jioni?"
Mwalimu aliwauliza.
- D. "Leo jioni mngeandika insha?"
Mwalimu aliwauliza.

24. Jina wanaloitana ndugu wa kike na wa kiume ni

- A. somo
- B. umbu
- C. mnuna
- D. kaka

25. Chagua vielezi katika sentensi:

Alisimama wima na kumwita kwa sauti

- A. Alisimama, kumwita
- B. na, kumwita
- C. wima, kwa sauti
- D. kumwita, sauti

26. Tegua kitendawili

Baba akipiga mbizi huibuka na ndevu nyeupe.

- A. Muwa
- B. Kinu
- C. Mbegu
- D. Mwiko

27. Pesa za ziada anazolipwa mkopeshaji ni:

- A. riba
- B. ada
- C. mshahara
- D. ridhaa

28. Maana ya methali:

"Ganda la muwa la jana chungu kaona kivuno" ni:

- A. Jambo ambalo unaliona rahisi kwako kwa mwenzako huenda likawa gumu.
- B. Haifai kudharau kitu chako duni kwa kutamani cha mwenzako.
- C. Haifai kuwadharau watu waliokusaidia hapo awali, huenda ukawahitaji baadaye.
- D. Kitu unachokiona duni kwako, huenda kikawa na manufaa kwa mtu mwingine.

29. Jaza pengo kwa kiunganishi kifaacho.

Nitakusaidia _____ utahitaji msaada wangu.

- A. lakini
- B. ingawa
- C. iwapo
- D. japo

30. Mtu anayehama nchi yake na kununua ardhi na kuishi nchi nyingine ni:

- A. mkimbizi
- B. mlowezi
- C. mtoro
- D. msaliti

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali 31 – 40.

Nilizaliwa na kulelewa katika familia iliyotajika. Baba yangu Mfajasho alikuwa tajiri wa mali na moyo. Mimi na ndugu yangu mdogo hatukujua maana ya uhitaji kwani baba alitukidhia mahitaji yetu yote. Nyumbani mwetu kila siku miishiba na kutapika watu wa kila sampuli waliokuja kulilia hali kwa baba. Baba aliwasabilia kwa mengi. Kuna waliopewa ruzuku mbalimbali za vyakula, kuna waliopewa vibarua mashambani na waliofanya kazi pale nyumbani. Almuradi kila mwana kijiji alifaidika kutokana na mkoto wazi wa baba. Ndugu yangu mdogo hakuisha kuwabughudhi waja hawa na kuwaita waegermea nundu.

Siku zilisonga na kupita kama maji ya mto; hata nikajipata katika shule ya msingi. Niliyakumbatia masomo yangu kwa hamu kubwa. Sikuwa na wakati wa kufanya ajizi, kwani baba, pamoja na pato lake nono, hakuwahi kudekeza hisia za ugoigoi. Nasi ilibidi tufuate nyayo zake; kwani mwana akibebwa hutazama kisogo cha nina. Nilifanya mtihani wangu wa darasa la nane na kuvuna nilichopanda. Asubuhi baada ya kutangazwa kwa matokeo ya mtihani huo, niliamshwa na sauti ya, “pongezi mwanangu,” kutoka kwa baba. Baba alikuwa amebeba gazeti la siku hiyo, usoni amevaa tabasamu kubwa. Sikuamini maneno yake. Nilimnyang’anya gazeti na ikawa kweli mwenye macho haambiwi tazama. Nilikuwa mwanafunzi bora nchini. Nilijiunga na shule mojawapo ya kitaifa.

Siku nilipokivuka kizingiti cha lango la shule ya kitaifa ya Tindi ndipo maisha yangu yalipoanza kuingia ufa. Nilikutana na Tamasha, mwanafunzi mchangamfu na mcheshi. Alijitambulisha kuwa alisomea shule iliyokuwa jirani na ile yangu ya msingi. Urafiki shakiki ukazaliwa kati yake nami. Tukawa daima tunaandamana. Hayo hayakunitia shaka, kwani Tamasha alinihimiza kila mara nitie bidii masomoni. Hata hivyo, siku zilivyosonga ndivyo tabia yake halisi ilivyoniibainika.

Jioni moja Tamasha alikuja chumbani mwangu akiwa amebeba unga aliouita dawa ya homa. Aliniambia nijaribu kutibu homa ambayo ilikuwa imenikaba kwa siku ayami. Nami, kwa kutotaka kumvunja rafiki yangu, nikachukua unga huo na kuutia kinywani; ingawa kwa kweli mwalimu wetu alikuwa ametuonya dhidi ya kutumia dawa zozote bila maelekezo ya daktari. Unga huu haukuitibu homa yangu, ila ulinipa utulivu mkubwa wa akili, utulivu ambao sikuwa nimewahi kuushuhudia maishani.

Tamasha alifika chumbani mwangu usiku kunijulia hali. Alinipata nimejituliza juu ya kitanda changu. Alinimalimu na kukenua kama aliyetarajia jawabu fulani kutoka kwangu. Nilimweleza hali yangu naye akaniambia kuwa hivyo ndivyo dawa hiyo ifanyavyo kazi; kwamba amekuwa akiitumia kwa muda, hata nyakati za mtihani; naye hupata nguvu za kukabiliana na majabali yote. Alinielekeza kwa Mzee Kamaliza ambaye ndiye aliyekuwa akimuuzia unga huo. Kuanzia siku hiyo nikawa mteja mwaminifu wa Kamaliza. Nilitumia unga huu bila fikira nikidhani kuwa ilikuwa dawa ya homa tu! Sikujua ilikuwa dawa ya kulevyu; na Tamasha alikuwa mraibu sugu wa dawa hiyo na nyingine nyingi! “Uzuri wake huu ni wa mkakasi tu?” Nilijiuliza. “Laiti ningalijua”. Hata hivyo maswali yote haya hayakuwa na faida tena. Nilikuwa tayari nimezama katika tatizo sugu la matumizi ya dawa za kulevyu.

Nilijisuta moyoni kwa matumizi ya dawa za kulevyu ambayo yalielekea kuyagongesha mwamba maisha yangu shuleni. Hata hivyo, haikuwa rahisi kuacha kwani nilichelea kuitwa limbukeni na wenzangu. Matokeo ya haya yote yakawa kuzorota kwa masomo yangu. Walimu hawakuchelewa kuona mabadiliko yalinyonikumba. Walijaribu kunishauri na kutaka kujua kilichokuwa kikinisumbua. Walipoona kwamba hali yangu haibadiliki na kwamba nimeshindwa kuwaambia tatizo langu, walimjulisha mwalimu mkuu ambaye hakukawia kumwita baba.

Mazungumzo kati ya baba na mwalimu mkuu yalinitia fadhaa kubwa kwani sikutaka kuwaambia nilitumia dawa za kulevyu; ingawa kwa kweli mwalimu mkuu alishuku. Walijaribu kunishika sikio kuhusiana na tabia hii yangu; lakini tangu lini sikio la kufa likasikia dawa? Niliendelea na uraibu wangu hadi siku nilipofunzwa na ulimwengu baada ya kufumaniwa na naibu wa mkuu wa shule mjini nikipiga maji. Nilipewa adhabu niliyotarajia. Nilijipata nyumbani kwa muda wa mwezi mzima, nikiuguza vidonda vya moyo na akili. Kijiji kizima kilijua nimefukuzwa shule kwa sababu ya matumizi ya dawa za kulevyu. Sikuwa na pa kuutia uso wangu. Hata hivyo hili lilikuwa funzo kubwa kwangu.

Mama yangu aliweza kunipa nasaha na kunishauri niache kutumia dawa hizo. Mara hii, maneno aliyoniambia yalikuwa na maana. Niliyasikiliza kwa makini. Hata baba alipopata barua kumwarifu aniregeshe shule, nilikuwa tayari kurudi na kuyaanza maisha upya. Nilikuwa nimeamua kujiunga na chama cha vijana wanaopigana na matumizi mabaya ya dawa shuleni.

31. Mambo yanayoonyesha kuwa Mlajasho alikuwa tajiri wa mali na moyo ni:
- Kukidhi mahitaji ya wana, watu kumlilia hali.
 - Kukidhi mahitaji ya wana, kuwapa watu riziki.
 - Kukidhi mahitaji ya wana, kumkanya mwanawe.
 - Kukidhi mahitaji ya wana, watu kumfuata kwake.
32. "Ndugu yangu mdogo hakuisha kuwabughudhi waja hawa na kuwaita waegemea nundu", inaonyesha kuwa ndugu mdogo alikuwa
- mwenye uzushi
 - mwenye kujisifu
 - mwenye mapuuzi
 - mwenye uchoyo
33. Msimulizi alisoma kwa hamu kwa kuwa
- alipenda masomo yake
 - baba yake alikuwa mkali
 - baba yake alikuwa mwenye bidii
 - alitaka kufuata nyayo za ndugu yake.
34. Kifungu "ndipo maisha yangu yalipoanza kuingia ufa" kinamaanisha:
- maisha ya msimulizi yalianza kupata matatizo
 - maisha ya msimulizi yaliporomoka.
 - maisha ya msimulizi yalianza kubadilika
 - maisha ya msimulizi yaliharibika
35. Msimulizi hakutaka kuacha "unga" kwa sababu:
- alikuwa amezoea uraibu wa Kamaliza
 - hakutaka kumuudhi Tamasha
 - alichelea kuondolewa kundini na wenzake
 - alichelea kudunishwa na wenzake.
36. Mambo yanayoonyesha kuwa kifungu hiki kinapinga matumizi ya dawa za kulevya ni:
- msimulizi kufukuzwa shule, msimulizi kujiunga na wanaopinga matumizi mabaya ya dawa shuleni.
 - walimu kumshauri msimulizi, mama pamoja na mwalimu mkuu kumwonya msimulizi shuleni.
 - Kamaliza kuacha kuuza dawa, mama kumshauri msimulizi.
 - walimu kugundua tatizo la msimulizi, msimulizi kuaibika shuleni.
37. Kulingana na kifungu hiki, jamii inakabiliana na tatizo la matumizi mabaya ya dawa kwa:
- kuwapeleka watoto shuleni, matajiri kuwasaidia watu
 - ushirikiano kati ya wazazi na walimu, kuwajibika kwa vijana
 - ushirikiano kati ya wazazi na walimu, kuaibika kwa vijana
 - wazazi kwenda shuleni wanapoitwa, kuwajibika kwa vijana
38. Methali ambayo haifai kujumlisha ujumbe wa taarifa hii ni:
- nazi mbovu harabu ya nzima
 - mchezea tope humrukia
 - mwegemea nundu haachi kunona
 - mchovya asali hachovy mara moja
39. "Uzuri wake huu ni wa mkakasi tu?" ina maana Tamasha:
- alikuwa mcheshi
 - alikuwa mnaifiki
 - hakuweza kuaminika
 - hakuweza kutegemea
40. Msimulizi alikuwa "sikio la kufa" kwa sababu:
- hakupona homa baada ya kutumia unga
 - hakuacha uraibu wake baada ya kuonywa na baba na mwalimu
 - alifumaniwa na naibu wa mwalimu mkuu akipiga maji
 - alipata adhabu aliyotarajia baada ya kupiga maji